

РЕФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

УДК: 37.013.378.17

ОЛЕНА БІДА
м. Черкаси, Україна

РОЛЬ ВИКЛАДАЧІВ ВНЗ РОСІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПОТРЕБ СТУДЕНТІВ У ЗДОРОВОМУ СПОСОБІ ЖИТТЯ

THE ROLE OF RUSSIAN HIGHER SCHOOL TEACHERS IN PROVIDING THE NEEDS OF STUDENTS IN HEALTHY LIFESTYLE

Розкрито важливі умови процесу забезпечення здорового способу життя. Розглянуто етапи та методи технології формування компетентності забезпечення здоров'я студентів. Виділено контексти вивчення проблеми забезпечення потреби студентів ВНЗ РФ у здоровому способі життя за участю педагога. Наголошено, що велике значення у реалізації діяльності викладача ВНЗ задля забезпечення потреби студентів у здоровому способі життя повинно надаватись «готовності самого викладача» до забезпечення здорового способу життя. Приділено увагу підходу, який передбачає реалізацію діяльності викладачів для забезпечення здорового способу життя студентів ВНЗ Росії, – валеологічному вихованню педагога.

Ключові слова: здоровий спосіб життя, діяльність викладача, досвід ВНЗ Росії, валеологічне виховання педагога.

Раскрыты важные условия процесса обеспечения здорового образа жизни. Рассмотрены этапы и методы технологии формирования компетентности обеспечения здоровья студентов. Выделены контексты изучения проблемы обеспечения потребности студентов вуза РФ в здоровом образе жизни при участии педагога. Указано, что большее значение в реализации деятельности преподавателя вуза для обеспечения потребности студентов в здоровом образе жизни имеет «готовность самого преподавателя» к обеспечению здорового образа жизни. Уделено внимание подходу, предусматривающему реализацию деятельности преподавателей для обеспечения здорового образа жизни студентов вузов России, – валеологическому воспитанию педагога.

Ключевые слова: здоровый образ жизни, деятельность преподавателя, опыт вузов России, валеологическое воспитание педагога.

The important terms of providing healthy way of life have been defined. The stages and methods of technology in forming competence to provide students' health

have been considered. The contexts of studying the problem of providing the necessity of Russian students in the healthy way of life with the help of a higher school teacher have been outlined. It has been marked that the «readiness of a teacher himself/herself» to providing healthy way of life is very important for realization of his/her activities aimed at providing the necessity of students in the healthy lifestyle. Special attention has been paid to the approach presupposing realization of teachers' activity aimed at providing the healthy lifestyle of students in Russia, namely – the valeological education of teachers.

Keywords: healthy way of life, teachers' activities, experience of Russian higher school, valeological teacher education.

Вклад основного матеріалу дослідження. Перед сучасною вищою педагогічною школою стоять завдання: підвищити якість підготовки майбутніх учителів, сформувати педагогічні вміння і навички, виховати майбутнього вчителя як здорового, активно творчу особистість. Це зумовило необхідність розробляти стратегічні підходи до підготовки педагогічних кадрів, зокрема, аналізу, планування, організації, регулювання і контролю процесу валеологічної інновації в освітньому закладі, технології формування компетентності забезпечення здоров'я студентів, тобто здійснювати реалізацію діяльності викладачів для забезпечення здорового способу життя студентів. Вивчення прогресивних ідей цього питання в Росії є важливим і актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як свідчать результати аналізу літературних джерел, над розв'язанням проблеми працює значна кількість науковців. Однак ще не вирішено багато питань, особливо в плані підготовки майбутніх фахівців до застосування інноваційних технологій для забезпечення здорового способу життя студентів. Цінним є досвід викладачів ВНЗ Росії у забезпеченні потреб студентів у здоровому способі життя. Ці питання розкрито у працях І. Васильєва, Ф. Василюка, І. Данильчука, Н. Краснопопорової, Г. Кураєва, В. Ліщука, Л. Мінеєвої, В. Петленко, Н. Полетаєвої та ін.

Формулювання мети статті. Мета статті – розкрити важливі умови процесу забезпечення здорового способу життя; розглянути етапи та методи технології формування компетентності забезпечення здоров'я студентів; виділити контексти вивчення проблеми забезпечення потреби студентів ВНЗ РФ у здоровому способі життя за участю педагога.

Вклад основного матеріалу дослідження. Важливою умовою у процесі забезпечення здорового способу у навчальному процесі є педагогічна взаємодія. Значною мірою від виду майбутньої професійної діяльності студентів залежить характеристика цієї взаємодії [1, с. 304]. У педагогічній взаємодії велике значення надається професіоналізму викладача.

Ми погоджуємося з думкою про те, що професіоналізм викладача включає, крім володіння предметом викладання, забезпечення диференційованого підходу; уміння чітко поставити мету, наявність переконань у необхідності ведення здорового

способу життя; урахування закономірностей, що стосуються впливу психічних, фізичних навантажень [2, с. 261].

Розглядаючи проблему ведення здорового способу життя, зазначимо, що вона детермінована ступенем усвідомлення особистістю важливості дій у цьому напрямі. Навіть за відсутності деяких об'єктивних умов особи з високим рівнем свідомості стосовно здорового способу життя прагнуть діяти заради власного здоров'я. І навпаки, нестача особистісних стимулів унеможливує прагнення бути здоровим за достатньо об'єктивних умов [3, с. 20].

Відповідні етапи та методи технології формування компетентності забезпечення здоров'я студентів пропонує В. Петленко: розвиток моральних цінностей; дотримання здорового способу життя самим викладачем; стимулювання позитивної та запобігання негативної поведінки; соціально-психологічні тренінги; аналіз соціальних ситуацій з морально-етичним характером тощо [4, с. 150].

Н. Краснопорова виділяє такі контексти вивчення проблеми забезпечення потреби студентів ВНЗ РФ у здоровому способі життя за участю педагога: педагогічний – пошук ідей педагогічного підходу у вирішенні проблеми забезпечення потреби студентів ВНЗ у здоровому способі життя. Це педагогічна стратегія забезпечення потреби студентів у здоровому способі життя через педагогічні умови. Це актуалізація потреби в аналізі, осмисленні, адекватній оцінці студентами свого способу життя і актуалізація ціннісного ставлення до здорового способу життя як професійної необхідності; соціально-професійний – здоровий спосіб життя людини у трудовій, навчальній, ігровій діяльності; освітній передбачає виявлення педагогічного забезпечення реалізації стратегічних умов, що визначають успішну організацію освітньо-виховного процесу ВНЗ з певного напрямку [5, с. 32–38].

У забезпеченні здорового способу життя та збереження здоров'я індивіда велике значення має творчість, яка пронизує всі життєві процеси і позитивно впливає на них. Це засвідчують дослідження учених В. Петленко, І. Васильєва, Ф. Василюк, В. Ліщук.

Варто зупинитися на підході, що передбачає проектування діяльності викладачів на забезпечення здорового способу життя студентів ВНЗ Росії. Н. Полетаєва визначає, що у ВНЗ РФ готовність педагога до валеологічного виховання через пізнавально-валеологічний, ціннісно-мотиваційний і професійно-технологічний компоненти формується структурно [6, с. 76].

На думку дослідниці О. Трещевої, має певну складність робота з забезпечення валеологічної грамотності у ВНЗ Росії. Причини складності – в неготовності і в невідповідності викладачів до сприйняття і реалізації валеологічної ідеї, у незнанні керівниками та педагогами ВНЗ суті валеологічного підходу і механізму валеологічної оновлення вищої системи освіти. Можна припустити, що багато педагогів перебувають на рівні «несвідомої некомпетентності» з цієї проблеми [7, с. 123]. Причини складності і в тому, що тільки незначна частина з них

цілеспрямовано займаються аналізом, плануванням, організацією, регулюванням і контролем процесу валеологічної інновації у ВНЗ.

Проаналізувавши систему навчання у ВНЗ Росії, можна зазначити, що діяльність викладача із забезпечення потреби студентів у здоровому способі життя відбувається у двох напрямках: організації «роботи у ВНЗ»; організації «роботи за межами ВНЗ». Зупинимось на організації позааудиторних занять – це залучення до масових фізкультурно-оздоровчих заходів, проведення занять у спортивних відділеннях, змагання, туристичні походи, спортивні свята, дні здоров'я, просвітницька робота зі студентами тощо. Робота за межами ВНЗ включає оздоровчу роботу в таборах відпочинку та ін. [8, с. 121].

Вести здоровий спосіб життя, бути прикладом для студентів повинен сам викладач, і тільки тоді він зможе формувати потребу студентів ВНЗ у здоровому способі життя. Як зазначає науковець І. Данильчук, у вищих закладах освіти Російської Федерації з викладачами проводять тематичні семінари, конференції, психологічні тренінги, організують групи здоров'я, індивідуальні консультації для отримання передового педагогічного досвіду з проблеми забезпечення здорового способу життя. Таким чином, викладач власним прикладом допомагає студенту покращити готовність до самоосвіти з галузі здоров'я, забезпечення здорового способу життя.

Висновки результатів дослідження. У сфері забезпечення здорового способу життя цінним є запозичення досвіду професійно-педагогічної компетентності викладача у ВНЗ Росії як здатність до виконання професійних завдань, засновану на знаннях, вміннях, навичках та досвіді роботи в обраній сфері з питань забезпечення здорового способу життя. Особливостями професійно-педагогічної компетентності викладачів з питань здорового способу життя є: створення умов для гармонії фізичного, психічного, духовного стану студента; використання здоров'язберігальних технологій навчання; подача навчальної інформації із забезпечення здорового способу життя студентів і її застосування на практиці.

Перспективи подальших розвідок. Зважаючи на багатий досвід Росії з організації діяльності викладачів ВНЗ із забезпечення здорового способу життя студентів та формування їх професійно-педагогічної компетентності у цій галузі, вважаємо за доцільне детально вивчати можливості створення в Україні необхідних передумов для реалізації відповідної діяльності викладачів вітчизняних ВНЗ.

Література

1. Бароненко В. А. Здоровье и физическая культура студента : учеб. пособие / В. А. Бароненко, Л. А. Рапорт. – М. : Альфа-М, 2003. – 352 с.
2. Аксеологические национальные приоритеты образования и воспитания // Материалы 13-й сессии науч. совета по проблемам истории образования и педагогической науки / под ред. З. И. Равкина ; ИТОП РАО. – М., 1997. – 370 с.

3. Симоненко С. М. Содержание и способы формирования валеологической культуры будущего учителя в вузовской профессиональной подготовке : автореф. дис... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика и история педагогики» / С. М. Симоненко. – СПб., 2002. – 23 с.
4. Петленко В. П. Валеология человека. Здоровье – любовь – красота : в 5 т. Кн. 2 / В. П. Петленко // Кн. 1 (Т. 1–3). – СПб. : Петроградский и К°, 1998. – 718 с.
5. Красноперова Н. А. Педагогическое обеспечение формирования здорового образа жизни / Н. А. Красноперова // Науч.-теорет. журнал. – 2005. – № 6. – С. 32–38.
6. Полетаева Н. М. Научно-практические основы валеологической педагогіки / Н. М. Полетаева – СПб. : РГПУ им. А. А. Герцена, 2001. – 103 с.
7. Формирование культуры здоровья в условиях современного образования : монография / О. Л. Трещева, И. В. Новоселова и др. – Омск, 2002. – 268 с.
8. Ошина О. В. Образовательная система подготовки студентов вузов к здоровому образу жизни : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / О. В. Ошина. – СПб., 2006. – 22 с.